

בצלם - מרכז המידע הישראלי לזכויות האדם בשטחים (ע.ר.)
بتسيلم - مركز المعلومات الإسرائيلي لحقوق الإنسان في الأراضي المحتلة
B'Tselem – The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories

25.6.09

ש.מ. 13326

לכבוד

תא"ל אביחי מנדלבליט
הפרקליט הצבאי הראשי
הפרקליטות הצבאית הראשית
הקריה, תל אביב

בדואר ובאמצעות פקס: 03-5694526

שלום רב,

הנדון: חיילים השתמשו בשפיק ד'אהר כמגן אנושי, עזבת עבד רבו,

מחנה פליטים ג'באליא, 5.1.09.

בהמשך למכתבי אליך מיום 10.5.09, בנוגע לצורך בהקמת מנגנון חקירה עצמאי לבדיקת התנהלות הצבא במהלך הלחימה במבצע "עופרת יצוקה", הריני לפנות אליך בנוגע למקרה נוסף לגביו הגיע אלינו מידע המעורר חשד כי הצבא פעל בניגוד להוראות המשפט ההומניטארי הבינלאומי.

ביום ראשון, 4.1.09, בסביבות השעה 16:30 אחר הצהריים, הגיעו כעשרה חיילים לבניין המגורים של שפיק מחמד רגיב ד'אהר, בן 53, בעיזבת עבד רבו שבמחנה פליטים ג'באליא. מדובר בבניין בן ארבע קומות, הכולל 4 דירות מגורים בהן גרים ד'אהר, אשתו וילדיו, אימו של ד'אהר ובנו הנשוי ומשפחתו. (נקודת הציון של הבניין: "09° 31' 31" N 034° 29' 55" E).

החיילים ניסו לפרוץ את הדלת הראשית של הכניסה לבניין אולם כשד'אהר שמע אותם הוא ניגש ופתח את הדלת. הם הורו לו להרים את חולצתו מעל הבטן ולאחר שערכו חיפוש בכל הבניין הורו לו לרכז את כל הדיירים בקומה הראשונה. הם נשארו לשבת בקומה הראשונה, ללא מזון ושתייה.

למחרת, ה-5.1.09, בסביבות השעה 8:30 בבוקר, לקחו החיילים את ד'אהר ואת שלושת בניו הבוגרים ויצאו מהבניין, לאחר שהורו לבני המשפחה לא לצאת מהבית. בניו נלקחו על ידי כמה מהחיילים ואילו לו הורו החיילים ללכת לפניהם, להיכנס לבית שכנו, ג'אבר זידאן, ולהוציא משם את בני המשפחה. ד'אהר סרב אולם אחד החיילים איים עליו בנשקו כשהוא מניח את רובהו על כתפו ומורה לו ללכת לפניו. באזור היו עשרות חיילים וכמה מהם הלכו אחריהם. כולם לבשו אפודי מגן וחיבשו קסדות.

ד'אהר קרא לבעל הבית וזה פתח את הדלת. אחד החיילים הורה לו לאסוף את כל בני משפחתו, סך הכל עשרה אנשים. החייל הורה לגברים לשבת באחד מחדרי הבית ולנשים והילדים בחדר אחר. לאחר מכן החיילים ערכו חיפוש בשאר חדרי הבית כשהם כופים על ד'אהר ללכת לפניהם.

לאחר שהחיילים סיימו את החיפוש בבית משפחת זידאן, הם הורו לד'אהר ללכת לפניהם לבית מחמוד אל-עג'רמי, צלם בטלוויזיה הפלסטינית. הבית היה נעול וריק מיושבי. החיילים פרצו את הדלת ודחפו את ד'אהר לפניהם. לאחר מכן הם נכנסו, ערכו חיפוש ויצאו (נקודת הציון של בית מחמוד אל-עג'רמי: "09' 31' N31° 29' 54" E034).

החיילים הגיעו לבניין של תאופיק חמד אל-כתרי, כשהם ממשיכים לכפות באיומי נשק על ד'אהר ללכת לפניהם. ד'אהר ראה את בניו עם חיילים אחרים. הדלת הראשית של הכניסה לבניין אל-כתרי הייתה נעולה. החיילים הביאו פטיש גדול והורו לאחד מבניו של ד'אהר לשבור חלק מהקיר החיצוני. לאחר מכן הם הורו לד'אהר להיכנס דרך הפתח בקיר ולבדוק אם יש מישהו בבית. בבית היו שבעה אנשים, שש נשים ובנה של אחת מהן. החיילים הורו לד'אהר לרכז אותם באחד החדרים בקומת הקרקע ואז הורו לו ללכת לפניהם לצורך חיפוש בכל חדרי הבניין. אחרי החיפוש החיילים הורו לד'אהר לשבת בקומת הקרקע והם ישבו לנוח ולאכול באחת הקומות. (נקודת הציון של בית תאופיק אל-כתרי: "09' 31' N31° 29' 56" E034).

לאחר מכן, החיילים לקחו את ד'אהר ויצאו מהבית. הם שוב הורו לו ללכת לפניהם, הפעם לבית ג'ומעה עבד רבו. באותו האופן הם הכריחו אותו, תוך איומי נשק, להיכנס לבית, לרכז את כל בני המשפחה באחד החדרים וללכת לפניהם כדי לעשות חיפוש בבית. (נקודת הציון של בית ג'ומעה עבד רבו: "08' 31' N31° 29' 56" E034).

החיילים אמרו לד'אהר שהם מתכוונים לקחת אותו לבית נוסף, אולם אז קיבלו ככל הנראה הוראה לעזוב את המקום. הם הורו לו להישאר בבית ג'ומעה עבד רבו. לאחר כחצי שעה החיילים חזרו והורו לד'אהר ללכת לפניהם לבית מוחמד עבד רבו ושוב חזרו על אותו אופן של חיפוש בבית.

בסביבות השעה 13:00 אחר הצהרים, בעוד החיילים עורכים חיפוש בבית מוחמד עבד רבו, נורתה אש לעבר הבית. החיילים הורו לד'אהר להסתתר בחדר המדרגות והחלו לירות לעבר מקור האש. מאוחר יותר התברר שהיו חמושים פלסטינים בבית סמוך, בית אום חאתם עבד רבו. (נקודת הציון של בית מוחמד עבד רבו: "08' 31' N31° 29' 57" E034 ונקודת הציון של בית אום חאתם עבד רבו: "09' 31' N31° 29' 57" E034). חילופי האש בין החיילים לחמושים נמשכו כשלוש שעות, עד השעה 16:00 בקרוב. במהלך שעות אלו, נותר ד'אהר בחדר המדרגות בלי כל הגנה.

אחרי ששכבו חילופי האש, לקח אחד החיילים את ד'אהר לבית משפחת תאופיק אל-כתרי ומאוחר יותר חיילים אחרים הביאו לשם גם את שלושת בניו הבוגרים וגברים נוספים. הם נשארו בבית אל-כתרי עד יום רביעי, 7.1.09.

בשעות הבוקר של יום רביעי עזבו החיילים את המקום והורו לשפיק ד'אהר ולאחרים לא לצאת מהבית לפני שיחלפו ארבע שעות. בסביבות השעה 16:00, יצאו שפיק ד'אהר ובניו מבית אל-כתרי וחזרו לביתם.

השימוש שעשו החיילים בשפיק ד'אהר כבמגן אנושי הוא בלתי חוקי. כידוע לך, בעקבות השימוש הנרחב שעשה הצבא באזרחים פלסטינים בכמגינים אנושיים, הגישו ארגוני זכויות האדם עתירה לבג"ץ במאי 2002 בדרישה לאסור מדיניות זו. במסגרת הדיונים הציעה המדינה נוהל חדש, שכונה "נוהל אזהרה מוקדמת", אולם השופטים דחו אותו וקבעו חד משמעית שכל שימוש באזרחים פלסטינים במסגרת פעילות צבאית הוא אסור לחלוטין.

סעיף 28 לאמנת ג'נבה הרביעית אוסר על שימוש באזרחים כבמגינים אנושיים, על-ידי הצבתם לצד חיילים או לצד מתקנים צבאיים מתוך כוונה להשיג חסינות מפני התקפה. הפרשנות הרשמית של האמנה, מכנה פרקטיקה זו "אכזרית וברברית". כמו כן האמנה אוסרת על הפעלת לחץ פיזי או נפשי על אזרחים וכן על שימוש כפוי בהם לביצוע משימות צבאיות (סעיפים 31 ו-51).

למרות איסורים אלה, עשו החיילים שימוש בשפיק ד'אהר כבמגן אנושי במשך שעות ארוכות, כשהם כופים עליו לבצע פעולות צבאיות תוך סיכון ממשי לחייו ותוך זלזול מוחלט בביטחונו ובשלומו של ד'אהר.

בהתחשב בחומרת האירוע, ובחשד שהחיילים פעלו שלא ביוזמתם האישית אלא בהתאם לפקודות שקיבלו מקצינים בכירים, אבקשך להורות על חקירתו. במסגרת חקירה זו יש לבחון גם את אחריות הדרג הפיקודי ואת ההוראות שניתנו במקרה זה.

(למכתב זה מצורף דיסק עם תמונות ממקום האירוע ונקודת הציון).

בכבוד רב,

גיסיקה מונטל

מנכ"ל בצלם

העתק : מר מנחם מזוז, היועץ המשפטי לממשלה, בפקס : 02-6467001

רב אלוף גבי אשכנזי, ראש המטה הכללי, בפקס : 03-5698296